

פנינים מתורת רבינו הגאון
רבי רב הבדח
קרק שליט"א
עדה"ק טבריה ת"ד

פי תקנה עבר עברי

ובגמ' פ"ק דקידושין (ט"ו ע"ב) ארבעה דברים נוהגים בע"ע נמכר לשש, והשני נרצע, והשלישי דין הענקה והרביעי רבו מוסר לו שפחה כנענית.

ונראה דביצי"מ קיים הקב"ה בהם כל אותם הדינים, דהנה משרע"ה שהוא היה תחילת ישועתן של ישראל וגאולתן, נולד בשנה השביעית לעבודת בני"י בפרך, וכדמצינו בחז"ל (ברייתא סדר עולם) דעיקר קושי השעיבוד היה בשמונים ושש שנים האחרונות, וכשיצאו ממצרים היה משה בן שמונים שנה, וא"כ נולד בשנה השביעית, שאז מתחיל דין יציאה לחפשי.

והדין השני דין רציעה מקורה וייסודה הוא להביא להא דאזון ששמעה בהר סיני "לא יהיה לכם אלהים אחרים" והלך ונטל אדון לעצמו, וא"כ מטרתה של רציעה היא להביא לידי התבטלות מוחלט לציווי של קוב"ה, וע"כ ציוום השי"ת מצוות של קרבן פסה, וע"י קיום המצוות יכולים להיגאל.

ועוד דין הוא מצוות הענקה, ובזה פשוט לן שע"י כלי כסף וכלי זהב שנטלו ממצריים קויים בהם דין זה (ובזה עיין רבינו בחיי שמות יא, ב, שהאריך בזה), ונראה בזה שע"כ היה זה בלשון "שאלה" מכיוון דבשאלה איכא דין שכל הנאה שלו, ודו"ק.

ודין רבו מוסר לו שפחה כנענית, זה קיים הקב"ה על ידי נתינת ארץ ישראל לשבטים, וכמבואר שארץ ישראל נתחלקה ליוצאי מצרים דייקא, וכדמצינו שאכן שבט לוי לא היה להם חלק ונחלה כיוון דלא הגיע

להם חלק מחמת שלא נשתעבדו בעבודת הפרך, והשייכות בין חלוקת ארץ ישראל לשפחה כנענית, הוא כדמצינו הלשון במדרש עה"פ שפחה כי תירש גבירתה ועיי"ש.

רק שבתו יתן ורפא ירפא

ובגמ' (ב"ק פ"א) דרשינן מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, וידועים דברי הרמב"ן (ויקרא כו יא) "מה לרופאים בבית יראי ה', ודבריו צ"ב דהרי ניתנה רשות לרופא לרפאות.

אלא הביאור דהנה כשמצינו אחד מזיק את השני, יש לו חיוב תשלומין לשלם נזקו, וכן כשהזיק לו בגופו הרי זה חלק מחיוב נזיקין של חמישה דברים, שצריך לדאוג לו לרופא הגון ומומחה שירפא אותו וע"ז ניתנה רשות לרופא לרפאות, (וכעין מאמר בעלי המוסר הגשמיות של הזולת הרי זה הרוחניות שלי) אבל ליראי ד' לעצמו אין לו מה לחפש בבית הרופאים.

וביותר לפי מה שנתבאר דדין רפא ירפא הוא על המזיק את זולתו שצריך לרפאותו ולדרוש בעבורו ברופאים, היינו שאכן ליראי ד' באמת אין מה לדרוש ברופאים, כי אם רק למזיק את רעהו.

**וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע אֶת אֲרֶצְךָ
וְאָסַפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. וְהַשְּׁבִיעִת
תִּשְׁמְטָנָה וְנָטַשְׁתָּהּ**

ובפרשת בהר מצינו לשון אחר "שש שנים תזרע שדך ובשנה השביעית שנת שבתון יהיה לארץ",

שפה לנאמנים

פניני משא ומתן עם רבינו

והעיר טבריה צהלה ושמחה

מע"כ מערכת מכון 'שפתי כהן' לתורת רבינו שליט"א.

ידוע שרבינו כל עוד שלא הוכרע דינו של אותו רשע [ר"ק אין יראת אלקים במקום הזה] היה שרוי בצער גדול, עד שבשבוע העבר פרשת יתרו עמד

המשך בעמוד הבא

בפירות שביעית.

אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדֹנָי... וְהִגִּישׁוּ אֶל הָאֱלֹקִים

וברש"י "אוזן זו ששמעה בהר סיני כי לי בני" עבדים וכו', וקשה אם כן כל אחד שמוכר עצמו לעבד עברי צריך לרצעו דהרי לי בני" עבדים ולא עבדים לעבדים והוא הולך ומוכר עצמו, ובשלמא במכרוהו ב"ד בגניבתו הלא זו גזיה"כ, אבל אם מוכר את עצמו לכאורה היה מקום לרצעו.

אלא דסתם מוכר עצמו היה מקום להבינו דלחץ הממון הביאו לימכור את עצמו, משא"כ כשאומר אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני זה היפך יצי"מ, שעזבו את קליפה של התדבקות בעבדים ליזבק אך ורק בהשי"ת וזה הטעם שמפני זה נרצע.

והיינו שינוי לשון כאן בפרשה כתיב והשביעית תשמטנה, ושם יש דגש על לשון "שנה השביעית".

ויש לפרש, דכאן בפרשתנו מיירי גבי 'הפקר' של שמיטה, דפירות שחנטו בשיטת אין בהם דין שביעית, על אף שהגיעה כבר שנת השמיטה בכל זאת אנו דנים את הפירות עפ"י חנטתם, וכמבואר בלשון רש"י (ר"ה ט' ע"א) ובראשונים שם.

משא"כ שם בפרשת בהר מיירי גבי עבודת הקרקע, ובזה יש דין של שנת השמיטה דאפילו אי איכא פירות שמיטה שתלויים על העץ כשיצאה שנת השמיטה שרי לעבוד אותם, ואפילו לשיטת רבי עקיבא דאוסר לעבדם (מו"ק ג' ע"ב) זה מדין תוספת שמיטה אבל לא מדין שמיטה, ומה גם דאנן דקיי"ל כר"ע רק אנו פוסקים כהתו"כ בפרשת בהר דמותר לעבוד בשמינית אפילו

ותן חלקינו בתורתך

ידוע שכשהציעו קמיה הגאון רבי אליהו מווילנא זיע"א להביא לו מגיד מן שמיא שילמד אותו סתרי תורה ולא הסכים בשום אופן כי אם חפץ לעמול על תורתו בכוחותיו בלבד וללא סיוע.

ובמבט ראשון זה נראה שהגאון ויתר בקלות בכדי שיוכל ללמוד בעצמו, אבל באמת אין זה ויתור קל בכלל, דאנו אטומים לגמרי מהרגשים רוחניים, אין מדאיג אותנו כלל חוסר ידיעת התורה, ואנחנו יכולים לישן היטב במיטתינו גם כשחסרה לנו ידיעת התורה..

דעת
הכמה ומוסד

משא"כ הגאון זיע"א אצלו כל גרגיר של תוספת ידיעת התורה היתה שווה אצלו יותר מכל הון שבעולם, וחוסר ידיעת התורה היתה גרועה אצלו מהצרה הכי קשה שיכולה לבוא על האדם, ואפי" כזוה מצב של אהבת ידיעת התורה מוכן לוותר על מגיד שילמדו סתרי תורה, והכל למה מחמת שחפץ ביגיעתה ולא במתנת חנם. כמה אפשר ללמוד ממעשה נורא זה, על גודל יגיעת התורה, שיושב אותו צורבא הועמל ומתייגע בתורה ובהבנתה וידיעתה, הלא ע"ז נאמר "עין ראתה אלקים זולתך".

שפה לנאמנים - המשך

בתפילה יותר מג' ימים רצופים מעל"ע ולא זו ממקומו בהיכל הישיבה, חוץ מהנחת תפילין, זאת חרף היותו שרוי בתענית הפסקה משבת לשבת כמנהגו כל השנים בימי השובבי"ם.

ובהגיע הבשורה בשבוע זה, דאפילו בערכאות דחוהו בבושת פנים, נתרבתה השמחה בעיה"ק טבריה, ודן רבינו אם צריכים לברך שוב ברכת הטוב והמטיב אחר שכבר בירכו בהגיעה אותה בשורה לפני כחודש ימים, ע"כ שהממונים עליו הדיחוהו מתפקידו.

וצדדי הספק המה, דאי נימא דבשורה ראשונה היתה עיקר בשורה טובה, ורק דהיתה בה ריעותא שמא יבוא ערכאות נוספים ויבטלו לבשורה זו, ולכאורה הרי זה כמבואר בשו"ע דמצא מציאה טובה ואע"ג דחושש לרעה ממנה, כיוון דעתה הוי מציאה טובה הרי זה מקרי בשורה טובה ומברך, ולפי"ז מאי דדחוהו עתה אין זה נפק"מ לברכה מאחר וכבר בירכו על הבשורה מעיקרא.

ומאיך מאחר והרגילות שבכל מהלכים מסוג זה, הולכים תיכף לערכאותיהם העליונות, ובעוונותינו הרבים ידם על העליונה וגוזרים ככל העולה על רוחם, וא"כ עתה היא הבשורה טובה שדחוהו בערכאות העליונות, (ואע"פ שכבר אז היה אפשר לברך וסגי בזה שכבר לשלושים יום נפטרו מאותו רשע בכל זאת היה זה באמת בשורה טובה המוגבלת לזמן, ועתה היא עיקרה של בשורה שהולך לצמיחות כשזנבו בין ירכותיו).

ולבסוף הכריע רבינו לברך מחמת דאפי" אי נימא כהצד הראשון דאז היתה עיקר בשורה, אבל עתה בשורה חדשה קמן שאותם ערכאות עליונים אשר ידועים זה מכבר שנים רבות ברדיפתם יראי ד' וכל דבר שריח יהדות נודף הימנו, גם הם החליטו שיעזוב לצמיחות וזו לבד בשורה חדשה בפנ"ע.

בברכת התורה

להגדיל תורה ולהאדירה

חיים דיין

עיה"ת מודיעין עילית

הדפסת העלון לע"נ רבני טבריא:

רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי חיים בן רבי יצחק סמאג'א זצ"ל
רבה הראשי של טבריא, הצדיק החכם רבי יעקב חי בן רבי ברוך זוויהן זצ"ל
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם רבי רפאל ביבאס זצ"ל

